

УДК 007:304:001

А. К. Досенко

КОНОТАЦІЯ МЕРЕЖІ

У статті розглянуто поняття “конотація Мережі” як наукове поняття, його базові характеристики, закони розвитку та функціонування в сучасному інтернет-середовищі. Пріоритетно увагу денотації Мережі. Досліджено параметри розвитку конотації Мережі та наповнення інформаційного простору.

Ключові слова: конотація Мережі, денотація, інтернет-простір, мікропростір.

I. Вступ

Сучасна динаміка розвитку комунікаційних процесів у XXI ст. диктує новітні параметри дослідження процесів обміну інформативними ресурсами в соціумі. Однією з провідних комунікаційних площин вважають мережу Інтернет, де нині науковці знаходять, характеризують та класифікують велику кількість соціально-комунікаційних одиниць. До них ми зараховуємо блоги та всі похідні від них, аматорські медіа загалом, електронну пошту, соціальні мережі тощо. Усе з вищепереліченого має свій мікропростір, закони побуту та комунікації, власні портрети авторів і характеристики користувачів. Тож говорити про загальні характеристики кожного з мікропросторів (або мікроатмосфер) є більше ніж актуальним.

Конотація Мережі є питанням, актуальним для дослідження, оскільки являє собою забарвлення та наповнення кожної мікросфери (блогосфери, сфери аматорських медіа тощо) і може бути розглянуто в глобальному значенні – конотація інтернет-середовища.

II. Постановка завдання

Метою статті є визначення поняття “конотація Мережі”.

Об'єкт дослідження – конотація Мережі як наукове поняття.

Предметом є функціонування поняття “конотація Мережі” в сучасному медійному середовищі.

III. Результати

Перш ніж зробити висновок, чим є конотація Мережі, варто подати сучасне тлумачення поняття конотації в сучасних наукових колах. Конотація є різновидом прагматичної інформації, пов'язаної зі словом, відображає не лише предмети і явища дійсного світу, а й ставлення до них, яке належить мовцю не як окремій особистості, а як представнику мовної спільноти. Конотація – це додаткове, супровідне значення мовної одиниці або категорії [1, с. 164], що включає елементи граматичного значення слова, семантичні, стилістичні сфери лінгвістики, а стилістичне значення – це явище власне стилістики [3, с. 13].

А. Майорова зазначає, що “конотація є типом лексичної інформації, яка супроводжує лексичне значення слова і належить до семантичних асоціацій. Останнім часом сфера конотації у сучасній лінгвістиці розширилась поза межі своїх іманентних експресивно-оцінно-стилістичних особливостей і охоплює соціально-політичні, морально-етнічні, етнографічні та культурологічні поняття, що відображаються в мові. Конотації втілюють прийняту в певному мовному колективі та закріплену в культурі певного суспільства оцінку предмета або факту дійсності, які позначаються словом і відображають культурні традиції” [1, с. 194–195].

Отже, конотацію трактують як лексичну, так і прагматичну інформацію. Інтернет-середовище є найбільшим інформативним ресурсом світу, тож не можна заперечувати, що там наявні ці два види інформації. Отже, існує й конотація Мережі як функціональне поняття. Однією зі складових конотації Мережі можна вважати інформаційний міф. Під цим поняттям ми розуміємо інформаційне поле кожного користувача (блогера, користувача соціальних мереж, журналіста-аматора тощо), що створює певний ореол інформації; інформативний ресурс за допомогою доміслів та вимислів.

Загалом можна говорити, що багато сучасних науковців розглядають і трактують міфи, пов'язані з медіа, зокрема М. Бутиріна, Л. Хавкіна та ін.

Наприклад, Д. Барт трактував міф як “вторинну семіологічну систему”. На його думку, первинним був асоціативний ряд, що ми розглядаємо як тричленний комплекс знака, тобто що означає, визначене й знак. Автор називає це денотацією (предмети, котрі існують реально), коли те, що означає, перебуває зі своїм визначенням відносно системної зумовленості без жодних риторичних або ідеологічних нашарувань. Денотація співвідноситься безпосередньо зі здоровим глуздом, очевидним значенням знака [2].

На думку Д. Барта, конотація – мислимий предмет позначення для опису одного зі способів, за допомогою яких знак “працює” у вторинному порядку означення. Конотація

характеризує ситуацію так, як знак сприймають у зв'язку з відчуттями й емоціями індивіда. Причому ключовий момент тут у тому, як знак означає перший порядок виявлення конотації [5, с. 112].

Варто зазначити, що науковець продемонстрував відмінність між денотацією й конотацією на фотографії, що нині дає нам підстави для дослідження поняття конотації в інтернет-середовищі, а саме в соціальних мережах, блогах та інших аматорських медіазавантаженнях. На думку Д. Барта, «денотацією є механічне відтворення на плівці об'єкта, на котрий було спрямовано фотоапарат. Конотація вбирає в себе “людську” частину процесу – вибір конкретного сюжету, фокусну відстань, кут зйомки тощо. Інакше кажучи, денотація – це те, що фотографують, конотація – те, як фотографують. На думку автора, конотації часто належать не тільки до індивідуального, а й до соціального рівня» [5, с. 114–115].

Прикладами сучасних денотаций та конотаций Мережі виступають сучасні аватари, до речі, не лише фотографії, а й картинки, замальовки, графіті, дудли тощо.

Тож, аналізуючи зазначене, варто сказати, що аватар має детонацію в тому, що є механічною частиною: фоном, забарвленням, другорядністю, а конотатом – зображення людини або фігури (образ тварини, карикатура), тобто є тим, чим себе сам уособлює автор. Аджє аватаром може бути не лише фотографія, що містить безпосередній портрет автора – користувача блогу чи соціальних мереж. Зображення може бути будь-яким, і це говоритиме про внутрішній світ користувача, про те, як саме і ким саме почуває себе людина. Тут матиме місце психологічний портрет особистості, форми відображення картини та образу світу у її свідомості.

Окреме місце в сучасній електронній соціальній комунікативістиці посідає дудл як форма вираження внутрішнього Я, він може слугувати й одним із засобів для створення міфу особистості.

Дудл – це замальовка, для якої характерними є лінії однієї товщини, простота та мультиплікаційні елементи. Цей вид зображення є провідним для створення мультивідео в Мережі, він є досить грубою формою замальовки. Нині існує низка комунікативних програм, що використовують дудл як стандартну функцію (прикладом є Вайбер).

Сучасна семіотика одним із об'єктів вивчення комунікативних одиниць вважає процес кодування й декодування мови та мовних одиниць. Тут поняття “код” належить до системи того, за допомогою чого певні знаки співвідносяться з певним змістом. Тим самим наголошено: знаки не можуть мати сенсу в ізоляції, їх інтерпретація передбачає

співвідношення знаків один з одним [6, с. 25].

Загалом теорія кодування/декодування мови у XXI ст. набуває особливого значення. Ще М. Жинкін зазначав, що фактично мовний код можна розуміти не як конвенції комунікації, а як складові системи, що діють у різних комунікативних галузях. Тобто мовний код – це не що інше, як “правила” інтерпретування інформаційного ресурсу, які використовують у системі *комунікант – комунікат*.

«Комунікація здійснюється за допомогою певних мовних засобів. Мова – це “система знаків, яка слугує засобом людського спілкування, розумової діяльності, способом вираження самосвідомості особи, засобом передачі від покоління до покоління та зберігання інформації” [2]. У цьому сенсі мова є первинним, початковим медіа, що забезпечує спілкування.

Структуризація бачення реальності зумовлена мовою тієї культури, до якої належить нація. Вона є стрижнем “гіпотези лінгвістичної відносності” Уорфа й Сепіра [8]. Відповідно до їхньої концепції, вживані людьми слова та граматичні конструкції відчутно впливають на спосіб мислення. Так, Сепір писав: “Люди живуть не лише в об'єктивному світі речей і не лише в світі суспільної діяльності, як вони зазвичай вважають; вони значною мірою перебувають під впливом тієї конкретної мови, яка є засобом спілкування для цього суспільства. Було б помилково вважати, що ми можемо повністю усвідомити дійсність без допомоги мови, або що мова є побічним засобом розв'язання деяких приватних проблем спілкування та мислення. Насправді “реальний світ” значною мірою несвідомо будується на мовних нормах цієї групи... Ми бачимо, чуємо та сприймаємо так чи інакше ті чи інші явища головним чином тому, що мовні норми нашого суспільства припускають цю форму висловлювання» [5, с. 100].

Отже, із цього випливає, що семантика конотаций Мережі є актуальною проблемою в сучасних соціальних комунікаціях і не викликає сумніву. У семантиці слова денотативні семи існують поряд з конотативними, і семантичний обсяг конотаций знаходить своє відображення в кількості та якості конотативних компонентів [3, с. 12]. А ми не можемо заперечувати, що Мережа насичена текстами та гіпертекстами, що нині лишаться провідними комунікативними одиницями. Інтернет є провідним інформативним ресурсом, тому кожне з існуючих там інформаційних полів має свою денотацію й конотацію.

На думку сучасних науковців [1; 5; 6], стилістичне значення стоїть поряд з такими поняттями, як стиль і конотація, проте відри-

зняється від кожного з названих понять або співвідноситься з кожним із них певним чином [5, с. 194]. Якщо стиль розуміють як властивість об'єкта або спосіб діяльності людини, спосіб мовної діяльності в різних сферах комунікації (функціональний стиль) [1, с. 20], то стилістичне значення взаємодіє зі стилем як його основна риса, як репрезентант стилю. Оскільки зміст стилю реалізується через певну систему функціональних відношень та зв'язків між словами, що відображають діяльність людини при створенні словесної форми мовленнєвого твору, то стилістичне значення виступає як норма мовного оформлення завершеного тексту в межах його функціональних можливостей. Конотація позначає різні співзначення емоційно-експресивного характеру, що з'являються саме в мовленні [2]. Інколи стилістичні якості одиниці не тільки повністю входять у конотацію, а й розчиняються в ній, що ніяк не сприяє чіткому протиставленню власне стилістичних елементів (експресивно-стилістичних) і суміжних семантичних, чуттєвих нашарувань (конотаторів). Складниками конотації та стилістичного значення є експресивність, емотивність, оцінність, образність та функціонально-стилістичний компонент. Однак конотація є елементом семантичної структури мовної одиниці [7, с. 223–226], а стилістичне значення виражає за допомогою слова співінформацію про почуття, оцінку, ставлення адресата; вона слугує для передачі емоцій та може позначати такі види співінформації, як “фамільярний”, “невимушений”, “вульгарний” тощо [2].

Без заперечень, такі тлумачення наявні під час вивчення та дослідження законів функціонування Мережі як окремого інформаційного інституту. Стилістика, мовні похибки, фамільярність та навіть виникнення нового жанру (дигітального) свідчать про те, що конотація Мережі має місце. Тексти блогосфер, соціальних мереж, аматорських медіа та інших інформаційних ресурсів варто розглядати крізь призму динамічного розвитку самого віртуального тексту: його місце в сучасних комунікативних процесах, характеристика й портрет автора, мова та мовні одиниці, мовні скорочення, інформаційне насичення, якість викладу, стиль матеріалу. Усе це формує обличчя українського інтернет-медіапростору, нехай і аматорського. Разом з тим ми маємо стверджувати, що конотація Мережі – явище динамічне, нестабільне, непостійне, воно змінюється, реформується, реструктурується й зазнає нейтралізації із часом. Така природа функціонування конотації Мережі пов'язана із самою суттю існування Інтернету як інформаційного інституту. Його постійний динамічний розвиток та систематичне цілодобове інформаційне насичення призводять до динаміки розвитку та зміни конотацій Мережі.

Конотативний показник є найважливішою ознакою мовлення й безпосередньо зорієнтований на прагматичний компонент комунікації. Мовець використовує конотативні лексичні одиниці згідно з власною інтенцією, тому найбільшу зацікавленість викликає аналіз зв'язку динаміки конотативних компонентів з прагматикою тексту, психологічних особливостей мовця [8, с. 19–20]. Конотація – емоційне, оцінне або стилістичне забарвлення мовної одиниці узуального (закріпленого в системі мови) або оказіонального характеру [8, с. 21].

У вузькому розумінні – це компонент значення, змісту мовної одиниці, що виступає у вторинній для неї функції найменування, який доповнює при вживанні в мовленні її об'єктивне значення асоціативно-образним уявленням про позначувані реалії на основі усвідомлення внутрішньої форми найменування [8, с. 21].

Співвіднесеність конотації та стилістичного значення полягає в тому, що: 1) конотація є вторинною номінацією щодо предметного значення; 2) вторинне значення вносить у номінативне значення мовної одиниці різні додаткові компоненти, зумовлені індивідуальним характером мовця та пов'язані зі стилістичним значенням, зі стилістичною маркованістю [6, с. 26].

IV. Висновки

Отже, конотація Мережі – це процес забарвлення інформаційного простору, його значущості та якісного інформативного складника; це компонент значення не лише інформаційних мережевих потоків Інтернету як глобального інформаційного ресурсу, а й узуальне значення його кожної окремої структурної складової (аматорські медіа, соціальні мережі, блоги, подкасти тощо).

Список використаної літератури

1. Досенко А. Електронні щоденники як одиниці соціальних комунікацій / А. Досенко. – Київ : КиМУ, 2012. – 202 с.
2. Майорова А. Семіологічні підходи у дослідженні масової комунікації [Електронний ресурс] / А. Майорова // Віче. – 2011. – № 20. – Режим доступу: <http://www.viche.info/journal/2751/>.
3. Поляков И. В. Онтология и существование знаковых объектов (на примере семиотики Пирса) / И. В. Поляков. – Новосибирск, 1990. – С. 12–25.
4. Портнов А. Н. Язык и сознание: основные парадигмы исследования проблемы в философии XIX–XX вв. / А. Н. Портнов. – Иваново, 1994. – 237 с.
5. Руднев В. Энциклопедический словарь культуры XX в. / В. Руднев. – Москва, 2001. – 209 с.
6. Соснін О. І. Про поточні питання розбудови інформаційного суспільства в Україні /

- О. Соснін // Віче. – 2010. – № 4. – С. 24–28.
7. Социологический энциклопедический словарь. – Москва, 1998. – С. 432.
8. Уорф Б. Л. Отношение норм поведения и мышления к языку / Б. Л. Уорф // Новое в лингвистике. – Москва, 1960. – С. 17–21.

Стаття надійшла до редакції 16.05.2016.

Досенко А. Коннотация Сети

В статье рассматривается понятие “коннотация Сети” как научное понятие, его базовые характеристики, законы развития и функционирования в современном интернет-пространстве. Внимание уделяется денотации Сети. Исследуются параметры развития коннотации Сети и наполнения информационного пространства.

Ключевые слова: коннотация Сети, денотация, интернет-пространство, микропространство.

Dosenko A. The Connotation Network

The current of dynamic of communication processes in XXI century dictates new study parameters of the exchange of informative resources in society. One of the leading communication planes considered the internet where scientists are now characterizing and classifying large number of social and communication units. These blogs and we include all derivatives, in general, amateur media, email, social networking and more.

There are a micro space of all this notions, the laws of life and communication, personal portraits of authors and user characteristics. So we are talking about the general characteristics of each mikrospace (or mikrosphere) is more than relevant.

Connotation network issue is important to study because color is a filling and as each microsphere (blogosphere, amateur media areas, etc.), and can be considered in a global sense of the connotation Internet environment.

Before the conclusion is the connotation of the network should be determined modern interpretation of a concept of the connotations in modern academia.

Connotation is a kind of pragmatic information associated with the word, aspects of primary importance to semantic and belongs because it reflects not only the objects and phenomena of the real world, but also the attitudes of belonging to the speaker, not as individuals but as representative linguistic community. Connotation is an additional, accompanying linguistic unit values or categories, which includes elements of grammatical meaning, semantic and stylistic scope of linguistics and stylistic value own style phenomenon.

Key words: network connotation, denotation, internet area, microarea.